

Ablak a világra

Könyvek a multikulturális nevelés szolgálatában

A világ azon országaiban, ahol számottevő kisebbség él, mindig súlyos, megoldásokra váró kérdéseket vet fel a kisebbségi lét problematikája.

Különösen igaz ez Kelet-Közép-Európa államaira, amelyekben az 1989–1990-es politikai fordulatot követően a nemzeti kisebbségek problémája az egyik legégetőbb kérdés. Becslések szerint (pontos statisztikai adatok nincsenek) Magyarországon a népességnek közel 10%-át alkotják kisebbségek, s ennek valamivel több mint a fele a cigány etnikumhoz tartozik.

Etények ismeretében döbbenetes, hogy a kisebbségek oktatására milyen kevés figyelmet fordítottak az elmúlt években hazánkban. Iskoláinkban sem a többségi, sem a kisebbségi gyerekek nem kapnak megfelelő információt a velük együtt élő más kultúrákról, értékrendekről, kommunikációs szokásokról. Nincsenek olyan tankönyvek, oktatási segédanyagok, amelyek segítségével e másságok elfogadására, tolerálására lehetne a fiatalokat orientálni. A most kidolgozott Nemzeti Alaptanterv viszont lehetőséget biztosít e folyamatok felgyorsítására, így reményünk lehet arra, hogy a közeljövőben egyre több ilyen témájú könyv, szöveggyűjtemény stb. jelenik meg.

A Pax Christi Egyesület szegedi csoportja évek óta fáradozik olyan tanári segédesszközök megjelentetésén, amelyek a multikulturális nevelés meghonosítását segítik elő Magyarországon. E törekvésük nyomán eddig három kötet: *A mi világunk* (Egyházfórum, Bp. 1996), a *Találkozások* (Pax Christi Egyesület, Szeged 1997) és az *Ablak a világra* (Pax Christi Egyesület, Szeged 1997) látott napvilágot.

A sorozat első darabja *Simon Fisher és David Hicks A mi világunk. Tanári kézikönyv 8–13 évesek tanításához* című munkája, amely *Lesznyák Márta* szerkesztésében jelent meg magyarul.

Témáját tekintve a könyv az egész világot érintő, átfogó kérdések tanításával foglalkozik. Olyan témákat dolgoz föl, mint az önismeret, a konfliktusmegoldás, a saját és más kultúrák ismerete, a környezetvé-

delem, a világgazdaság és a fegyverkezés időszerű problémái.

A könyv fő célja az átfogó világszemlélet, a demokratikus értékrend és felelősségtudat kialakítása a gyerekekben.

Szerkezetét tekintve a könyv három fő részből áll. Egy rövid, elméleti bevezető után a második részben több mint nyolcvan foglalkozástervet találunk, amelyek akár változtatás nélkül is alkalmazhatók általános iskolás gyerekek tanításakor, de ötleteket adhatnak vagy kiindulópontként is szolgálhatnak a pedagógusok saját elképzeléseinek megvalósításához is. Némi átalakítással a gyakorlatokat idősebb gyerekek, középiskolások is hasznosnak és érdekesnek találhatják. A könyv utolsó része azoknak a szervezeteknek és szakembereknek próbál segítséget nyújtani, akik tanártovábbképzéssel foglalkoznak, és a „mi világunk” tanításával szeretnék megismertetni a pedagógusokat.

A sorozat második darabja *Künh Jánosné* szerkesztésében látott napvilágot. A *Találkozások* című könyv általános és középiskolai tanárok számára készült óraleírások, oktatócsomagok és projektek gyűjteménye, amelyek mindegyike valamely módon kapcsolódik a multikulturális neveléshez. Az összeállítás egyik nagy értéke, hogy a hazai nemzetiségek bemutatásán kívül olyan országok, népek életébe, hagyományába is betekintést enged, mint az arab, a zsidó vagy az észak-amerikai indiánok csoportjai. Ezzel hozzájárul a szélesebb látókör, a más kultúrák iránti fogé-

konyság kialakulásához, az előítéletek csökkentéséhez.

A gyűjteményben szereplő írások egy pályázatra beérkező válogatás eredményeként kerültek a kötetbe, ezért a témák nem épülnek szervesen egymásra. Az egyes óraleírások egymástól teljesen

függetlenek, önállóan is felhasználhatók. A szerkesztés során az azonos pedagógiai műfajú írások kerültek egy csoportba (pl. oktatócsomagok, projektek). A gyűjteményben az általános és a középiskolás korosztály számára készült óraleírások, projektek egyaránt megtalálhatók.

A sorozat legfrissebb terméke az *Ablak a világra* című kötet. A benne található foglalkozások, illetve óraleírások vázát az eredeti angol nyelvű *Tényla-*

pok adják, amelyek számos játék, tanulói kutatómunka összegezését tartalmazza. Ebből az alpból született meg *Bali Péterné* munkája, a tizennégy témát feldolgozó óraleírás-gyűjtemény, amely az általános iskola 8. osztályában és a középiskola első osztályában is jól használható.

A foglalkozások az emberiség számára létfontosságú kérdésekkel és problémákkal (pl. víz, élelem, éhínség, szegénység, környezet stb.) foglalkoznak. A témákat részletesen elemző foglalkozásokat megelőzi egy bevezető óra vagy összejövétel (ha a feldolgozás szakköri keretekben valósul meg), amely a célok megjelölésével, a legfontosabb fogalmak tisztázásával, a kézikönyvek bemutatásával foglalkozik. Majd a témák lezárása után egy összegező, zárófoglalkozás következik, melyen egy rövid, játékos összefoglalás után minden

tanuló bemutathatja önálló produktumait és gyűjtéseit.

Mivel az összeállítás egyetlen szerző munkája, a foglalkozások felépítése hasonló logikát követ. Először az adott problémakör általános jellemzésére, majd a fejlődő országok és a magyar viszonyok bemutatására kerül sor.

A témák feldolgozása során végig érződik a szerző azon törekvése, hogy ahol lehet, ott oldja a súlyos problémákat, kérdéseket (pl. éhínség, gyermekmunka) felvető témakörök komolyságát. Ezért találunk számos zenei, képzőművészeti, irodalmi példát a feldolgozás menetében.

Nagyon sok ötletes, önálló vagy csoportmunkát igénylő feladatot alkalmaz a szerző (szerepjátékok, önálló otthoni gyűjtés stb.), amelyek jól alkalmaz-

kodnak a gyerekek életkori sajátosságaihoz. A változatos ötlettár felsorakoztatása mellett nagy segítség a pedagógusoknak az is, hogy minden témafeldolgozás után megtalálják a felhasznált irodalom jegyzékét.

A bemutatott könyvek mindegyike színvonalas, igényes munka, amelyek a tanároknak nagy segítséget nyújtanak a multikulturális nevelés iskolai alkalmazásában.

FISHER, SIMON-HICKS, DAVID: *A mi vilá-gunk*. Szerk.: LESZNYÁK MÁRTA. Egyház-fórum, Bp. 1996; *Találkozások*. Szerk.: KÜNH JÁNOSNÉ. Pax Christi Egyesület, Szeged 1997; BALI PÉTERNÉ: *Ablak a világra*. Pax Christi Egyesület, Szeged 1997.

A gyűjteményben szereplő írások egy pályázatra beérkező válogatás eredményeként kerültek a kötetbe, ezért a témák nem épülnek szervesen egymásra. Az egyes óraleírások egymástól teljesen függetlenek, önállóan is felhasználhatók. A szerkesztés során az azonos pedagógiai műfajú írások kerültek egy csoportba (pl. oktatócsomagok, projektek). A gyűjteményben az általános és a középiskolás korosztály számára készült óraleírások, projektek egyaránt megtalálhatók.

Zsolnai Anikó